

Küresel Yönetişim Kapsamında Siyasal Katılım Örneği: Demokrasi Festivalleri Birliği

An Example to Political Participation within Global Governance: Democracy Festivals Association

Caner AKKAYA¹

Başvuru Tarihi: 07.02.2020

Kabul Tarihi: 03.11.2020

Özet

1990'dan itibaren dünyada birçok konuda küreselleşme bağlamında değişiklikler meydana gelmiştir. Yönetim uygulamaları da küreselleşmeden etkilenen konulardan bir tanesidir. Bu bağlamda; demokrasi ve siyasal katılımın önemi yeniden gündeme gelmiştir. Buna paralel olarak; dünyada siyasal katılım bilincinin giderek arttığı görülmektedir. Çeşitli ülkelerde organize edilen demokrasi festivalleri bunun en somut örnekleridir. Bu festivallerin ana hedeflerinden bazıları; demokrasi bilincini yaymak, karar süreçlerinde aktif olmak ve çeşitli konularda bilgi alışverişinde bulunmaktır. 2017 yılında ise bu festivallerin uyum içinde organize edilmesi amacıyla Demokrasi Festivalleri Birliği (Democracy Festivals Association) kurulmuştur. Dolayısıyla bu çalışmada, öncelikle küreselleşme bağlamında demokrasi ve siyasal katılımın önemi tartışılmaktadır. Demokrasi festivallerinin çeşitli ülkelerdeki tarihsel gelişimine yer verildikten sonra ise Demokrasi Festivalleri Birliği incelenmektedir. Bu bağlamda; Demokrasi Festivalleri Birliği küreselleşme bağlamında bir siyasal katılım modeli olarak tanımlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küresel Yönetişim, Demokrasi, Siyasal Katılım, Demokrasi Festivalleri, Demokrasi Festivalleri Birliği

JEL Sınıflandırması: D72, O19

Abstract

Many alteration has occurred in the World in context of globalization since 1990. Management practices are one of the topic which is affected by globalization. In this context; democracy and political participation have re-grown in importance. Concordantly, consciousness on political participation in the World has increased day by day. Democracy festivals, which are organised in various countries, are one of the most important examples about political participation. Some goals of these festivals are spread of democracy consciousness to the World, play a role as part of decision proces, informantion exchance on different topics, and so on. Thus, Democracy Festivals Association established by organizers of these festivals for work in harmony with each other in 2017. Thereby, this study includes a discuss on importance of democracy and political participation in context of globalization. After that, study gives historical and basic informations about democracy festivals. Finally, study analyses to Democracy Festivals Association in terms of democracy and political participation. As a result of this analyse, Democracy Festivals Association can be identified as a model of political participation.

Key Words: Global Governance, Democracy, Political Participation, Democracy Festivals, Democracy Festivals Association

JEL Classification: D72, O19

¹ Uluslararası İlişkiler Bilimi Uzmanı, Anadolu Üniversitesi, canerakkaya@anadolu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4195-1545

Giriş

1990'lı yılların başından itibaren dünyada siyaset, ekonomi, kültür, iletişim, ulaşım vb. konular başta olmak üzere birçok konuda küresel bağlamda değişiklikler görülmektedir. “Küreselleşmenin ilerlemesi ve ekonomik, kültürel ve siyasal yaşamın giderek ‘ülkesizleşmesi’, toplumun yalnızca yerli veya ulusal terimlerle anlaşılması gerektiği fikrini aşamalı olarak zayıflatmıştır.” (Heywood, 2013: 191). Bu durumun bir sonucu olarak ise toplumun anlaşılması adına demokrasi bağlamında gelişimin önü açılmıştır. Tarihsel anlamda uygulama olarak farklı aşamalardan geçen demokrasi, uygulandığı dönemle bağlantılı olarak farklı düzeylerde de olsa siyasal katılımın² gerçekleştiği bir yönetim anlayışı olarak varlığını sürdürmüştür. Bu bağlamda; küreselleşmenin her alana yayılmasına bağlı olarak, yönetim uygulamaları da küreselleşme eğilimi göstermiştir.

Küreselleşmenin bir sonucu olarak yönetim uygulamalarında görülen küreselleşme eğilimi demokrasi kapsamında siyasal katılımın önemini yeniden gündeme getirmiştir. Siyasal katılımın mümkün olduğunca geniş bir tabana yayılması gerekliliği, yönetim ile yönetişim kavramı arasında bir ayrımın gidilmesini zorunlu kılmıştır. Andrew Heywood’a göre; yönetişim, yönetimi kapsar nitelikte bir kavramdır. Bu bağlamda; yönetişimin tipik özelliği devlet-toplum yani yöneten ile yönetilen³ ayrımının belirsizleştiği bir anlam ifade etmesinde yatmaktadır. Dolayısıyla yönetişim farklı kesimlerin yönetim sürecine dahil olduğu bir ortamı tarif etmektedir (2013: 164). Küreselleşme ile birlikte düşünüldüğünde yönetişim farklı coğrafyalarda gerçekleşen herhangi bir durum karşısında gösterilen tutum ve çözüm oluşturma girişimidir. Timothy J. Sinclar ise küresel yönetişimi gelişen kolektif sorunlar karşısında karar alma ve buna göre hareket edebilme yeteneği olarak tanımlamaktadır (Sinclar, 2016: 1).

Yukarıdaki bilgiler ışığında küresel yönetişimin demokratik bir ortamda geniş bir siyasal katılım anlayışıyla iç içe olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, herhangi bir konu üzerinde devletlerin, çeşitli örgütlerin, toplumun ve bireylerin bir arada fikir alışverişinde bulunduğu ve çözüm aradığı bir sürecin gerekliliği ortaya konmaktadır. Küreselleşme eğilimleri her ne kadar 1990'lı yılların başında görülse de 1968 yılında İsveç’in Gotland Adası’ndaki Almedalen Parkı’nda dönemin Eğitim Bakanı Olof Palme tarafından gerçekleştirilen halk buluşması tarzında konuşma zamanla gelenekselleşmiştir (Akdemir, 2019: 75-76; Almedalsveckan, 2019). Bu gelenek zaman içinde farklı siyasal aktörlerin yer aldığı bir organizasyon halini almanın yanı sıra demokrasi festivaline dönüşmüştür. 2000’li yıllara gelindiğinde demokrasi festivali İsveç sınırlarını aşmış, benzer festivaller İskandinav ülkelerine ek olarak Baltık ülkelerine de yayılmıştır. Son olarak ise 2018 yılından itibaren Belçika’da geleneksel demokrasi festivalleri düzenlenmeye başlanmıştır. Bu festivallerle yerel, bölgesel ve küresel ölçekli meseleler

²Türk Dil Kurumu (TDK)’na göre, “katılım” ve “katılma” kelimeleri bir işe, oluşa iştirak etmeyi bildirmekte ve aynı anlamı taşımaktadır (TDK Sözlükleri, t.y.). Bu nedenle, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde akışı bozmaması için birbirlerinin yerine kullanılmasında bir sakınca görülmemiştir.

³Çalışmanın bundan sonraki kısımlarında, yöneten ile yönetilen ayrımının doğru yapılabilmesi ve halk, vatandaş, yurttaş gibi yerellik anlamı içeren kavramlara nazaran küresellik ifade etmesi adına “yönetilen” kavramının kullanımı uygun görülmüştür.

tartışılmış ve geniş siyasal katılımıla çözüm üretilmesi amaçlanmıştır. Buna ek olarak; küresel yönetim, demokrasi ve siyasal katılım konularının yayılması ve toplumun her kesiminin bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

2017 yılında bahsi geçen festivallerin uyumlu bir şekilde sürdürülmesi yoluyla küresel yönetim, demokrasi ve siyasal katılıma katkı sağlanması amacıyla Demokrasi Festivalleri Birliği kurulmuştur. Bu bağlamda; çalışmada öncelikle küresel yönetim, demokrasi ve siyasal katılım arasındaki bağlantı incelenmektedir. Buna paralel olarak ise bir siyasal katılım modeli olarak Demokrasi Festivalleri Birliği çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla, çalışmanın ilerleyen bölümlerin genel anlamda şu üç soruya cevap aranmaktadır: Birincisi, küresel yönetim bağlamında siyasal katılım önemli midir? İkincisi, Demokrasi Festivalleri Birliği bir siyasal katılım modeli olarak değerlendirilebilir mi? Sonuncusu ise Demokrasi Festivalleri Birliği'nin küresel yönetime herhangi bir katkısı var mıdır? Çalışmanın sonuç kısmında ise çalışmanın tamamında elde edilen bilgilerin genel bir değerlendirmesi yer almaktadır.

1. Küresel Yönetişim, Demokrasi ve Siyasal Katılım

“Küresel Yönetişim”, “Demokrasi” ve “Siyasal Katılım” kavramları, özü itibarıyla birbirini tamamlayıcı niteliğe sahiptir. Siyasal katılımın oranı, bir karar verme sürecinin demokratik bir şekilde ilerlediğini gösteren en önemli emarelerden bir tanesidir. Günümüzde, birçok meselenin giderek “küresel” bir mesele haline gelmiş olması, bu meselelere dair karar verme süreçlerinin de yüksek siyasal katılım ile demokratik bir süreç olarak gerçekleşmesine neden oluşturmaktadır. Dolayısıyla, çalışmanın bu aşamasında bahsi geçen üç kavramın birbiriyle olan bağlantısı incelenmektedir.

1.1. Küresel Yönetişim Bağlamında Demokrasi

Demokrasi kavramı içerik olarak, farklı düşüncelerin bir arada var olması ve yönetim sürecine etki etmesi şeklinde yorumlanmaktadır. Günümüz demokrasi sistemi yönetilenlerin tayin ettiği vekiller aracılığıyla temsil edildiği bir yapı arz etse de tarihsel olarak derin bir gelişim sürecine sahiptir. Demokrasinin tarihsel sürecine ana hatlarıyla değinmek gerekirse, tarihte ilk demokrasinin Eski Yunan'da kent devletlerinin yönetim biçimi olarak ortaya çıktığını belirtmek yanlış olmayacaktır. Örneğin; Thukydides, Peloponnesos Savaşları isimli kitabında Atina ile Sparta arasında yaşanan savaşı anlatırken, o dönemde demokrasinin varlığıyla ilgili somut bilgiler de vermektedir. Kitapta, Atina yöneticilerinin Sparta ile mücadele etmek için demokrasi rejiminin yıkılması gerektiği yönündeki baskısına karşı çoğu insanın demokrasiyi savunduğunu ancak dönemin şartları nedeniyle karşı koyamadıklarını belirtmektedir. Benzer biçimde halkın oligarşi sözcüğünden, yani yönetimin küçük bir zümrenin elinde toplanmasından hoşlanmadığı vurgulamaktadır (2019: 389-290). Bu tarihsel örnekten anlaşılacağı üzere yüzyıllar öncesinde bir toplumun demokrasi ile yönetildiğini belirtmek mümkündür. Burada dikkat edilmesi gereken önemli iki noktadan birincisi, demokrasi rejiminin kaldırılmasına yönelik baskının dahi demokrasi kapsamında halkın rızası dahilinde gerçekleşmiş olmasıdır. İkinci

önemli nokta ise verilen örneğin bir erken dönem demokrasi modeli olması dolayısıyla, her ne kadar kendi içinde oldukça demokratik olsa da belirli bir zümrenin seçme ve seçilme hakkına sahip olduğudur.

Yukarıda verilen tarihsel örneği takip eden yıllarda demokrasi, toplumların ve yönetim şekillerinin gelişim sürecine bağlı olarak kimi zaman uygulanmış, kimi zaman yok sayılmış kimi zaman ise yönetimi meşrulaştırmak için bir araç niteliği taşımıştır. Ancak 20. Yüzyıl'a gelinceye dek, demokrasinin uygulandığı alanlarda yalnızca belirli bir zümreyi özne olarak aldığı görülmektedir. Bir başka deyişle, demokrasinin öznesi kimi zaman yalnızca bir aile, kimi zaman “soylular” olarak nitelendirilen belirli bir toplumsal sınıf, kimi zaman ise yalnızca erkekler olagelmıştır. Günümüzde ise mevcut gelişmeler, yönetimin daha geniş bir alana yayılmasını zorunlu kılmaktadır. Bir başka deyişle; ulaşım ve iletişimde yaşanan gelişmelerin mesafeleri giderek kısaltmış olması bir fikrin, paranın, hastalığın, teknolojinin, haberin, korkunun, mutluluğun, farkındalığın ya da başka herhangi bir şeyin kısa zamanda bir noktadan başka bir noktaya etkileşime geçmesine olanak sağlamaktadır. Bu durum ise yönetim anlayışının geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla, küresel bir yönetim ihtiyacı hasıl olduğu gibi “yöneten” öznesindeki çeşitlilik anlayışı giderek yaygınlaşmıştır. Dolayısıyla, küresel yönetim anlayışının temeli oluşmuştur.

Sinclar'a göre küresel yönetim en temel düzeyde, “devletlerin ne olduğu ve gelişen kolektif sorunlar karşısında karar alma ve bunlara göre hareket edebilmenin yeni yöntemleri olarak ne yapabildikleriyle ilgili değişime işaret etmektedir.” (2016: 1). Sinclar temel düzeyde küresel yönetimi tarif ederken bir özne olarak devlete yer vermektedir. Ancak yönetim anlayışının genel anlamda örgütler, toplumlar ve bireyleri de kapsayan bir kavram olduğunu belirtmek faydalı olacaktır. Elbette Birleşmiş Milletler (BM), Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü (KAAÖ), Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ), Greenpeace vb. örgütler birer küresel yönetim mekanizmasıdır. Heywood, küresel yönetim kavramının yaygın şekilde uluslararası örgüt kavramı ile karıştırıldığını belirtmektedir. Bu bağlamda, uluslararası örgütler devletlerin egemenliklerinden vazgeçemedikleri bir oluşum iken küresel yönetim egemenlik bağlamında daha esnek bir yapılanma olarak sunulmaktadır (2013: 538). Heywood'un küresel yönetim yaklaşımından anlaşıldığı üzere, küresel yönetimde devletlerin yönetim konusunda tek karar verici özne olduğu durumdan ziyade yönetilenlerin katılımlarının önemli olduğu bir durum söz konusudur. Dolayısıyla bu çalışma, küresel yönetim anlayışında devlet merkezli yaklaşımdan ziyade yönetilenlerin yönetim sürecine katılması, yani yönetimde yer alması konusuna odaklanmaktadır. Bu bağlamda; çalışma, demokrasi bağlamında siyasal katılım sürecinin açıklandığı bölüm ile devam etmektedir.

1. 2. Demokrasi Bağlamında Siyasal Katılım

“Toplumların sosyo-ekonomik ve kültürel değişimler sonucu giderek demokratikleşmesi, doğal olarak kitlelerin siyasal yaşama katılmaları sorununu ön plana çıkarmıştır.” (Kahraman, 2011: 47). Bu durum toplumdan topluma, zamana ve mekana göre değişiklik gösterse de geçmişe kıyasla

yönetilenlerin yönetime daha çok katıldığı yadsınamaz bir gerçeklik olarak görülmektedir. Ahmet Taner Kışlalı siyasal katılma kavramını şu şekilde açıklamaktadır;

“Yurttaşların, devletin çeşitli düzeylerdeki karar ve uygulamalarını etkileme eylemlerine *siyasal katılma* diyoruz. Mahalle ya da köy yöneticisinden devleti yönetenlere kadar, çeşitli düzeylerde yapılan seçimler, siyasal katılma olgusunun yalnızca bir bölümünü oluştururlar. Çağdaş demokrasilerin gelişmişliği, siyasal katılmanın yaygınlığı ve etkinliğiyle ölçülür olmuştur.” (Kışlalı, 2018: 243)

Kışlalı'nın da belirttiği gibi seçimler ve oy verme eylemi siyasal katılımın yalnızca bir bölümünü oluşturmaktadır. Ancak bu eylemlerin siyasal katılım kavramı açısından oldukça önemli olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, II. Dünya Savaşı sonrasında ulus-devlet vatandaşlarının seçme ve seçilme hakkına sahip olması bir başka ilerleme olarak görülmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak, çoğulcu ve katılımcı demokrasinin işlerlik kazanmaya başlaması ile seçme ve seçilme gibi siyasal eylemler geleneksel siyasal katılım modelleri olagelmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren ise siyasal katılım, siyasal faaliyetlerin karar alma süreçlerinde bir etki aracı olmaktan ziyade en geniş tabana yayılması için çaba sarf edilen bir amaç olarak görülmektedir (Akdemir, 2019: 24-25). Dolayısıyla, seçme ve seçilme hakkının da ötesinde bir siyasal katılım anlayışı benimsenir hale gelmektedir. Bir başka ifadeyle, günümüzde yaşanan her durum siyasetin bir parçası olarak algılanmaktadır. Her durumun siyasetin bir parçası haline gelmesi ise katılımın daha geniş bir tabana yayılmasına zemin hazırlamaktadır. Bu bağlamda, siyasal katılma seçme ve seçilme hakkının bireylerin elinde bulunmasından çok daha geniş bir anlam taşımaktadır. Bu itibarla, siyasal katılmanın seçme ve seçilmeye ek olarak her türlü siyasal etkileşimi kapsadığını belirtmek gerekmektedir. Akdemir'e göre; geniş anlamıyla siyasal katılma, siyasal davranışların en somut göstergesidir. Yani bir toplumda yönetilenlerin kendi çıkarları doğrultusunda karar alınmasına ilişkin, yönetenleri etkileme yönündeki her türlü davranış bir siyasal katılma biçimi olarak ele almak gerekmektedir. Bu bağlamda, herhangi bir konu üzerinde gönüllü faaliyetler de siyasal katılmanın kapsamı içinde değerlendirilmektedir (2019: 25-26).

Siyasal katılımın geniş bir biçimde değerlendirilmesi, herhangi bir durum üzerinde bu genişliğe paralel oranda fayda sağlanmasına neden olmaktadır. Öncelikle, katılımın geniş anlamda değerlendirilmesi aynı zamanda farklı toplum ve bireylerin yönetim aşamasında temsiline olanak sağlamaktadır. Bu durum ise toplumda uzlaştırıcı ve dengeleyici bir unsur olarak görülmektedir (Kışlalı, 2018: 244). Bu bağlamda, genel kanının aksine farklı fikirlerin bir arada olduğu bir ortam çatışma değil uzlaşma doğurmaktadır. Çünkü toplumlar ve bireyler fikirlerini ve taleplerini beyan edemedikleri ve ötekileştirildikleri noktada agresif bir tutum sergilemektedir. Ayrıca, siyasal katılım, içinde bulunulan sistemin güçlendirilmesine de olanak tanımaktadır. Öyle ki, sistem içinde gelişen uzlaşma ve barış ortamı farklı düşünceleri bir arada tutarak zaman içinde değişse de özü itibarıyla güçlenmiş olacaktır (Kışlalı, 2018: 245). Bu bağlamda, siyasal katılımın olabildiğince geniş düzeyde yaygınlaşması toplumda ve bireyler arasında farklı düşüncelerin uzlaşısıyla sonuçlanırken, aynı zamanda güçlü bir siyasal sisteme

de zemin hazırlamaktadır. Bu noktadan hareketle, siyasal katılımın nasıl ve hangi araçlarla daha geniş bir tabana yayılabileceği sorusu önem kazanmaktadır.

Günümüzde siyasal katılım araçları, sayılamayacak kadar çeşitlilik gösterse de bu araçları belirli başlıklar altında toplamak mümkündür. Örneğin; referandum, seçimler, halk denetimi, halk vetosu, halk girişimi, halk toplantıları ve bireysel başvuru (halkla ilişkiler) birer siyasal katılım şekli olarak ele alınmaktadır (Aydın, 2019: 400). Bu kavramları en genel anlamlarıyla açıklamak gerekirse; referandum, bir konu üzerinde halkın görüşüne başvurulması dolayısıyla yapılan oylamayı belirtmektedir. Seçimler ise halkların kendilerini yönetecek ve temsil edecek yönetim kadrosunu seçme sürecine karşılık gelmektedir. Bahsi geçen iki katılım aracı, merkezden/yönetim kadrosundan halk tabanına yayılan bir süreci temsil etmektedir. Halk denetimi, halk vetosu ve halk girişimi tabandan merkeze doğru bir hareket olmakla birlikte sıklıkla görülen araçlar değillerdir. Halk denetimini şeffaflık ve denetlenebilirlik olarak açıklamak gerekirse, halk vetosu ve halk girişimine kıyasla daha yaygın bir araç olarak tanımlanabilmektedir. Halk vetosu, bir konu üzerinde alınan kararın halk tarafından reddini işaret etmektedir. Fakat içinde bulunulan siyasal sistemde halkın böyle bir hakkı yok ise kullanışlı bir araç olarak tanımlamak oldukça zordur. Halk girişimi ise herhangi bir konu üzerinde halkın konuya ilişkin görüş belirtmesi ve kamuoyuna sunması anlamına gelmektedir. Ancak bu görüşlerin yasa olarak uygulanması talebi dolayısıyla, kullanılabilirliğe sahip olmayan başka bir siyasal katılma aracı olarak tanımlanması mümkündür (Aydın, 2019: 398-400).

Siyasal katılım araçlarından bir diğeri bireysel başvuru olarak isimlendirilen katılım aracıdır. Bireysel başvuruyu yalnızca yöneten ya da yönetilen açısından düşünmek, kavramın anlaşılması açısından eksikliğe neden olacaktır. Bireysel başvuru, bir bireyin ya da toplumun doğrudan yönetici ile iletişim ve etkileşime geçtiği süreci ifade ederken aynı zamanda yöneten açısından da halk ile doğrudan temasını da ifade etmektedir. Günümüz teknolojik gelişmeleriyle birlikte düşünüldüğünde bu etkileşim süreci imkan olarak daha geniş bir alana yayılırken yöneten ile yönetilen arasındaki mesafeyi de nitelik ve nicelik bakımından kısaltmaktadır. Dolayısıyla, bireysel başvuru bir siyasal katılım aracı olarak günümüzde oldukça yaygın bir şekilde demokrasiye hizmet etmektedir (Aydın: 2019: 400).

Benzer şekilde, halk toplantıları, siyasal katılımın tabana yayılması için çaba edilen siyasal süreçlerdir. Bu bağlamda; yönetenler ile onlara ulaşan ya da ulaşamayan bireyler ve toplumlar arasındaki mesafeyi en aza indirmek amaçlanmaktadır. Bu sayede, yerel mekanizmalar aracılığıyla halk bilgilendirilmekte ve bilinçlendirilmekteken aynı zamanda halkın taleplerine doğrudan ulaşılmakta ve siyasal yön çizilmektedir. Bir başka deyişle, halk katılım konusunda eğitilmekteken, sorunların çözümü konusunda yöneten ile yönetilenin temasına uygun zemin hazırlanmaktadır. Dolayısıyla, halk toplantılarında bireylerin ve toplumların aktif bir siyasal katılımı söz konusudur. Bahsi geçen toplantılar kimi zaman haftalık, kimi zaman aylık ya da yıllık olabilmekteken önemli olan katılımın en yüksek seviyede gerçekleşmesidir (Çevikbaş, 2008: 82-83). Bu tür toplantılarda farklı görüşlerin karşılıklı hoşgörü ve nezaket kuralları çerçevesinde belirli bir sorun üzerinde uzlaşma ve çözüm arayışı içinde olması beklenmektedir. Bu noktada, bahsi geçen halk toplantılarının sadece yerel yönetim kanunlarıyla

belirlenmiş birer siyasal sistem girişimi olmadıklarını fakat aynı zamanda bireylerin ve toplumların bir araya gelerek gerçekleştirdikleri sivil halk toplantılarını da kapsadığını belirtmek gerekmektedir. Çalışmanın konusu ve örnek olarak incelenen sivil yapılanma tam da bu noktada önem kazanmaktadır. Bir başka ifadeyle; çalışmada, halk toplantıları bireylerin ya da toplumların bir araya gelerek gerçekleştirdikleri bir siyasal katılım modeli bağlamında ele alınmakta ve bu toplantıların organize bir şekilde yönetildiği “Demokrasi Festivalleri Birliği” örnek olarak incelenmektedir.

2. Siyasal Katılım Modeli Olarak Demokrasi Festivalleri

Demokrasi Festivalleri Birliği’ni bir siyasal katılım modeli olarak incelemek için bu örgütün gelişimini, amaçlarını ve faaliyet alanlarını incelemek gerekmektedir. Bu incelemeyi gerçekleştirmek için ise Demokrasi Festivalleri Birliği’nin temelini oluşturan demokrasi festivallerini ana hatlarıyla ortaya koymak yerinde olacaktır. Bahsi geçen festivallerin ilki İsveç’in Visby kentinde bulunan Gotland Adası’ndaki Almedalen Parkı’nda, 1968 yılında dönemin Sosyal Demokrat Partisi’nden Eğitim Bakanı olan Olof Palme’in yönetilenlere konuşma yapmasıyla ortaya çıkmıştır. Sonraki yıllarda bir gelenek haline gelen bu buluşmalarda 1974 yılına kadar Palme tek konuşmacı olarak yer almıştır. 1991 yılına gelindiğinde ise İsveç Parlamentosu’nda temsil hakkı olan partilerin tamamı bu geleneğe katılım sağlar hale gelmiştir. Ayrıca bu gelenek yalnızca siyasi partilerin değil, farklı siyasal aktörlerin ve uzmanların da katıldığı bir organizasyon halini almıştır. Organizasyonu gerçekleştirenler ise Gotland Adası’ndaki resmi ve sivil siyasal aktörlerdir (Akdemir, 2019: 75-76; Almedalsveckan, 2019).

Almedalen Haftası olarak anılan bu organizasyon, İsveçli bireylere siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlar başta olmak üzere birçok konuda bilgi paylaşımının yapıldığı ve sorunlara çözüm aranan bir ortam sağlamaktadır. Dolayısıyla organizasyon kendini “herkes için demokratik toplantı alanı” olarak tanımlamaktadır (Almedalsveckan, 2019). Bahse konu organizasyonda son yıllarda en çok tartışılan konular incelendiğinde geniş kapsamlı bir tartışma alanı yarattığı açık bir şekilde görülmektedir. Örneğin; 2017 yılında Almedalen Haftası etkinliklerinde en çok tartışılan konuların sürdürülebilirlik, sağlık hizmetleri, inşaat, çocuklar-gençler ve dijitalleşme olduğu tespit edilmiştir. 2018 yılında benzer şekilde sürdürülebilirlik, dijitalleşme, demokrasi, iklim ve çevre konuları Almedalen Haftası’nda en çok tartışılan konular olmuştur (Akdemir, 2019: 78-79). 2019 yılında ise Almedalen Haftası’nda KAAÖ’nün askeri ajandası, Avrupa’da gençlerin rolü, hükümetin genetik veriler toplaması ve şehirlerin nasıl daha yeşil alanlar haline getirileceği gibi konulara ağırlık verilmiştir (TheEconomist, 2019). Bu etkinliğin 2020 yılında Haziran ayında sekiz günlük bir program dahilinde gerçekleşmesi planlanmıştır⁴ (Almedalsveckan, t.y.). Bu bilgilerden anlaşılacağı üzere Almedalen

⁴Burada ve makalenin çeşitli bölümlerinde verilen bazı bilgiler, Covid-19 küresel hastalık salgınının (Çalışmada bundan sonra “Covid-19” olarak yer verilecektir.) henüz görülmediği dönemde elde edilmiştir. Bu nedenle, makalede verilen birçok bilgi 2021 yılı itibarıyla güncellenmiştir. Bu bilgiler çalışmanın akışına göre metin içinde ya da dipnot şeklinde yer almaktadır. Örneğin; Almedalen Haftası etkinlikleri küresel salgın nedeniyle 2020 yılında gerçekleşmemiştir. 2021 programına göre ise bahsi geçen etkinliğin 4 Temmuz 2021 tarihinde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır (Almedalsveckan, 2020).

Haftası, katılımcıların ve konuların çeşitliliği açısından oldukça geniş bir siyasal katılım geleneği olarak devam etmektedir. Bu yönüyle diğer ülkelerde de benzer toplantıların yapılması konusunda ilham kaynağı olmuştur.

SuomiAreena ismiyle Finlandiya’da gerçekleşen halk toplantıları, Almedalen Haftası etkinliklerinden esinlenen toplantılardan biri olarak ilk kez 2006 yılında gerçekleşmiştir. MTV medya şirketi ve Pori kentinin ortak organizasyonu ile gerçekleşen bu toplantılarda çeşitli siyasal aktörler ve örgütlerin yanı sıra çeşitli toplumsal ve bireysel katılımcıların yer aldığı görülmektedir. Tartışılan ve çözüm aranan konular Almedalen Haftası etkinliklerinde gerçekleşenlerle benzer şekilde siyaset, toplum, kültür ve spor gibi konuları kapsamaktadır (SuomiAreena, t.y.). Bu bağlamda, SuomiAreena etkinlikleri kapsamında seminerler, tartışma ortamları, diyalog ve tanışma etkinliklerinden başka spor etkinlikleri ve kentteki çeşitli yapıları ziyaret gibi faaliyetler de yer almaktadır. 2017 yılının SuomiAreena açısından oldukça verimli yıllardan biri olduğunu belirtmek mümkündür. Öyle ki bahsi geçen yılda organizasyon kapsamında 200 farklı etkinlik gerçekleşmiştir. Bu etkinliklere 300 organizatör ve 950 konuşmacının katılım gösterdiği bilinmektedir. 2017 yılında dikkat çeken konulardan bir diğeri ise yerel katılımın yanı sıra uluslararası davetlilerin de katılımı olmuştur. Örneğin; Avrupa Komisyonu eski başkanlarından Jose Manuel Barroso ve BM eski genel sekreterlerinden Ban Ki-moon 2017 yılında SuomiAreena’ya katılım gösteren uluslararası siyasal aktörlerdendir (Akdemir, 2019: 91-94). Aynı yıl SuomiAreena’ya katılım gösterenlerin toplam sayısı 67 bin kişi olarak tespit edilmiştir. 2018 yılına dair net bir bilgi elde edilemediyse de 2019 yılında 200 farklı etkinlikte 73 bin kişilik katılımcıya ulaşıldığı açıklanmıştır. 2020 yılında Covid-19 nedeniyle festival iptal edilirken, 2021 yılı için 12-16 Temmuz 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmesi planlanmıştır (Democracy Festivals Association, t.y.a). Dolayısıyla SuomiAreena’yı, oldukça geniş çaplı katılımın yaşandığı bir yönetim örneği olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır.

Demokrasi festivallerinin yayıldığı bir diğer ülke Danimarka olmuştur. Folkemodet (Halk Buluşması) ismiyle 2011 yılından itibaren organize edilen bu festival güncel meseleler üzerine tartışmak amacıyla politikacıları ve halkı buluşturmaktadır. Diğer örneklerde olduğu bu festivalde de siyasal aktörlerin yanı sıra çeşitli dernekler, kuruluşlar, uzmanlar ve farklı alanlardan katılımcılar yer alabilmektedir. 2011 yılından itibaren Folkemodet kapsamında tartışmaya açılan başlıca konular; sağlık, büyüme ve istihdam, demokrasi ve yönetim, çocuklar ve gençler, eğitim, sosyal politika ve entegrasyon, Avrupa Birliği ve dış politika, iklim ve enerji, çevre ve gıda, ekonomi, ulaşım ve inşaat, hukuksal meseleler, güvenlik ve savunma politikaları olmuştur (Akdemir, 2019: 100). 2019 yılında festivalin katılımcı sayısı 65 bin kişiye ulaşmıştır. İstikrarlı bir şekilde devam etmesi beklenen etkinliklerin 2020 yılında 11-14 Haziran tarihleri arasında gerçekleşmesi planlanmış ancak Covid-19 nedeniyle iptal edilmiştir. 2021 yılı için ise 17-19 Haziran 2021 tarihleri arasında gerçekleşmesi planlanmıştır (Folkemodet, t.y.a; Folkemodet, t.y.b). Martin Selsoe Sorensen, Folkemodet ile ilgili izlenimlerini aktarırken “dört gün boyunca birbirleri arasındaki sınırları kaldırdıkları iddiasıyla hareket ediyorlar.” şeklinde bir tarifte bulunmaktadır (Sorensen, 2018). Sorensen’in bu tarifi aslında organizasyonun siyasal

katılım ve küresel yönetim bağlamında güzel bir başarıya imza attığının en somut örneğidir. 2018 yılında organizasyonda 113 bin katılımcının yer alması ise diğer organizasyonlarda olduğu gibi katılımın oldukça yüksek olduğunu göstermektedir (Democracy Festivals Association, t.y.b).

2012 yılında İskandinav ülkelerinden bir diğeri olan Norveç, Arendalsuka ismiyle demokratik halk toplantıları gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu organizasyonda politik aktörlerin yanı sıra üniversiteler, araştırma enstitüleri, özel şirketler ve çeşitli örgütler yer almaktadır. Dolayısıyla Arendalsuka'nın başlıca amaçları herhangi bir vatandaşın siyasi aktörlerle, girişimcilerle, hükümet kuruluşlarıyla, medya ve sivil toplum kuruluşlarıyla iletişimini sağlamaktır. Bu amaçlar doğrultusunda bir forum oluşturarak siyasal katılımı tabana yaymayı ve yaygınlaştırmayı görev edinmektedir. 2019 yılı verilerine göre Arendalsuka kapsamında 204 etkinlik standı açılmış, 1261 etkinlik gerçekleştirilmiş, 438 yayın yapılmış ve yaklaşık 75 bin katılımcının etkinliklerde yer alması sağlanmıştır. Her yıl Ağustos ayı ortalarında gerçekleştirilen bu etkinlikler dizisi 2020 yılı için 10-15 Ağustos tarihleri arasında gerçekleştirilmesi planlanmış fakat Covid-19 nedeniyle gerçekleşmesi mümkün olmamıştır. 2021 yılı programı ise 16-20 Ağustos 2021 tarihlerini kapsamaktadır (Arendalsuka, t.y.). Bu bilgilere ek olarak; 2017 yılında gerçekleşen etkinlikte katılımcıların yaşlarının 35-55 aralığında olduğu ve kadınlar ile erkeklerin sayısının birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir (Democracy Festivals Association, t.y.c). Bu durumda gençlerin ve yaşlıların organizasyona daha az ilgi gösterdiği anlaşılmaktadır. Buna paralel olarak, toplumsal anlamda eşit bir katılımın sağlanması açısından organizasyonun olumlu bir sonuç aldığı görülmektedir.

Estonya, 2013 yılından itibaren demokrasi festivallerinin gerçekleştirilmeye başlandığı bir başka ülkedir. Arvamusfestival yani “düşünce festivali” ismiyle gerçekleştirilen festival, toplumun her katmanından katılımcıların yer aldığı bir organizasyondur. Amaçları ise farklı dünya görüşlerinin tartışıldığı bir ortama zemin hazırlamak, kültür tartışmaları geliştirmek ve kent bağlamında demokrasi eğitimi sağlamaktır. Bu bağlamda, festivalin hedefi ulusal güvenlikten sağlığa, sosyal gelişimden çevre sorunlarına kadar çeşitli konularda tartışma ve çözüm oluşturmaktadır (Arvamusfestival, t.y.a). 2017 yılı verilerine göre festival katılımcılarının %60'ı kadınlar, %40'ı ise erkeklerdir. Yaş aralığı olarak ise katılımcıların çoğunluğunu 20-29 yaş aralığındaki bireyler oluşturmaktadır (Democracy Festivals Association, t.y.ç). Dolayısıyla Norveç'te gerçekleştirilen Arendalsuka'ya kıyasla Arvamusfestival'e kadınların ve gençlerin daha fazla ilgi gösterdiği anlaşılmaktadır. 2019 yılı 9-10 Ağustos tarihlerinde iki gün boyunca gerçekleştirilen festivalin teması ise “gelecek” olmuştur. Bu bağlamda; çevresel atıklar, sürdürülebilir kalkınma, KAAÖ'nün geleceği gibi konular tartışılmıştır (Arvamusfestival, t.y.b).

2015 yılında Letonya'da çeşitli kesimlerden paydaşlar, LAMPA Conversation Festival isimli etkinlikler dizisini başlatarak Letonya'yı demokrasi festivalleri gerçekleştirilen ülkeler arasında yer almasını sağlamıştır. Bu bağlamda, LAMPA demokrasi festivalleri gerçekleştiren diğer ülkelerle benzer etkinlikleri programlı bir şekilde uygulamaya koymaktadır. Organizasyonun başlıca amaçları; farklı düşünceler arasında tartışma kültürünü geliştirmek, aktif siyasal katılım konusunda kamuoyu

oluşturmak ve “öğrenme” faaliyetini geliştirmektir (Akdemir, 2019: 104). Bu bağlamda; organizasyon, tartışma ortamının çerçeve kurallarını belirlemiştir. Elbette bu kurallar normal bir tartışma ortamının gerekliliklerini içermektedir. Fakat farklı fikirlerin bir arada yer aldığı bu organizasyonda tartışmaya dair çerçeve kurallar belirleme gereği duyulmuştur. Buna göre; her fikir değerlidir ve dolayısıyla her fikre saygı duyulması gerekmektedir. Farklı fikirlere saygı ve açık görüşlü olmak adına her fikrin dinlenmesi önemlidir. Fikirler ortaya konulurken ise üzerinde düşünülmüş ve sağlam temele sahip düşüncelerin tartışılması konunun gelişimi açısından bir gerekliliktir. Ayrıca sorunlara çözüm önerisi getirmek amacıyla tartışmak, tartışmanın başka alanlara kaymasını önleyecektir (LAMPA, t.y.). Bu çerçeve kurallardan anlaşılacağı üzere demokrasi festivalleri siyasal katılımın yanı sıra toplumsal birlikteliğin devamlılığına da özen göstermektedir.

Demokrasi festivallerinin gerçekleştirildiği ülkeler arasında 2015 yılında katılan bir diğer ülke ise İzlanda olmuştur. 2015 yılında Fundur Folksins ismiyle organize olan bu festival 2018 yılından itibaren LYSA ismiyle etkinliklerine devam etmektedir (Akdemir, 2019: 119-120; Democracy Festivals Association, t.y.d). LYSA etkinliklerinin başlıca amaçları; diğer festivallerle benzer şekilde, demokratik diyalog ortamını desteklemek, farklı sosyal gruplar arasında güven inşa etmek, yönetenler ile yönetilenler arasında düşünce alışverişine aracı olmak şeklinde sıralanmaktadır (Democracy Festivals Association, t.y.d). Bu bağlamda; 2017 yılı verilerine göre LYSA etkinlikleri kapsamında en çok tartışılan konular sağlık hizmetleri ve çevre sorunları olmuştur (Akdemir, 2019: 121). Bahsi geçen festivalin 2021 yılı programının ise bahar aylarında gerçekleştirilmesi planlanmıştır (LYSA, 2020).

Demokrasi festivalleri gerçekleştiren ülkeler arasında katılan bir diğer ülke 2017 yılında Litvanya olmuştur. Diskusiju Festivalis “Butent!” ismiyle gerçekleştirilen festivalin başlıca amaçları; demokratik refah devletinin ve tartışma kültürünün geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Böylelikle toplumun birliğine ve gelişimine katkı sağlamak öngörülmüştür (European Commission, 2019). Bu bağlamda; 2017 yılında gerçekleştirilen festivale yaklaşık 3 bin kişi katılmış, 70 etkinlik düzenlenmiş ve 200 konuşmacı yer almıştır (Democracy Festivals Association, t.y.e). 2019 yılında üçüncüsü gerçekleştirilen festivalde tartışılan başlıca konular; göç, yeşil çevre yatırımları, gelişmekte olan ülkelere yardım, kültürel konular ve sosyal haklar çerçevesinde gerçekleşmiştir (BUTENT! Diskusiju Festivalis, t.y.).

Son olarak, 2018 yılında Belçika demokrasi festivali gerçekleştirmeye başlayan ülkeler arasında Jubel isimli etkinlikler dizisini hayata geçirerek katılmıştır. Avrupa Birliği'nin de destekçi ve paydaşlardan biri olduğu bu etkinliğin konsepti Avrupa'da katılımcı demokrasi anlayışını yeniden canlandırmak, yeniden düşünmek ve yeniden tasarlamak olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda; organizasyonun amaçlarından bir tanesi yönetenler açısından, yönetilenlere danışmak ve onlarla diyalog kurmak için farklı iletişim kanalları oluşturmaktır. Bu bağlamda alternatif yöntemlerin keşfinin bu tarz organizasyonlar aracılığıyla keşfedilmesi planlanmıştır (Jubel Festival, t.y.). Jubel'in diğer festivallerle benzerliklerinin yanı sıra hitap ettiği çevre ve ele aldığı konuların ilgilendiği coğrafya daha geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu bağlamda; Avrupa ölçeğinde gerçekleşen ilk demokrasi festivali olma

özelliğine sahiptir. Dolayısıyla festivalde günlük hayata yönelik ya da gelecek ile ilgili konular tartışılırken Avrupa kapsamlı bir tartışma ortamı hakimdir. Bu anlamda festival, demokrasi ve siyasal katılıma teşvik etmenin yanı sıra toplumlar arasında köprü vazifesi de görmektedir (Democracy Festivals Association, t.y.f).

Sonuç olarak; bahsi geçen demokrasi festivallerinin amaçları ve programları bakımından oldukça önemli birer siyasal katılım modeli oldukları görülmektedir. Çünkü bu festivaller, yöneten ile yönetilen arasında fikir alışverişinin sağlanacağı ortamlara zemin hazırlamaktadır. Dolayısıyla, bu iki grup arasındaki iletişim kanalı halini almaktadır. Ancak festivallerin işlevleri bununla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda yönetilenlerin siyaset, demokrasi ve katılım gibi konularda eğitilmesini sağlamaktadır. Farklı fikirlere saygı çerçevesinde yürütülen bu festivaller, fikirleri uzlaştırması açısından ayrıca önemlidir. Dolayısıyla festivalleri, yönetim kavramının yönetimden yani tek taraflı bir yönetim anlayışından farklı olduğunun en somut göstergeleri olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Bu festivallerin bir işlevi de her ne kadar gerçekleştirildikleri coğrafyanın meseleleri üzerinden tartışma yürütseler de meseleleri giderek daha geniş ölçekli ele almalarıdır. Ayrıca festivallerinin yayılma süreci incelendiğinde özellikle 2000’li yıllardan itibaren hızlı bir yayılma eğilimi gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu durum festivallerin yönetim, demokrasi ve siyasal katılım gibi konularda farklı toplumlara ilham olduklarının belirtisidir. Festivallerin bahsi geçen amaçları ve işlevlerini daha sağlam bir zeminde yaygınlaştırmak ve tabana yaymak adına, kendi aralarında koordineli bir şekilde hareket ettikleri görülmektedir. Dolayısıyla festivaller bir üst örgütlenme yoluna giderek amaçlarını ve organizasyonlarını uyum içinde yürütme yoluna gitmişlerdir. Bu noktada Demokrasi Festivalleri Birliği, bu festivallerin üst örgütlenmesi olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda; çalışmanın ilerleyen bölümlerinde Demokrasi Festivalleri Birliği amaçları, görevleri ve faaliyetleri ortaya konularak küresel yönetişime katkısının olup olmadığı incelenecektir.

3. Demokrasi Festivalleri Birliği’nin Küresel Yönetişime Katkıları

Demokrasi Festivalleri Birliği’nin küresel yönetişime katkısını sorgulamadan önce, birlik hakkında bilgi verilmesi elzemdir. Bu bağlamda, öncelikle Demokrasi Festivalleri Birliği’nin nasıl ortaya çıktığını incelemek gerekmektedir. 2017 yılında, Mads Akselbo Holm tarafından demokrasi festivallerinin bilgi, çözüm ve fikirleri paylaşabileceği bir ortama ihtiyacı olduğu düşüncesi ortaya konulmuştur. Bu çıkış noktası ile daha önce sözü edilen festivaller hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmaların ana amaçları ise festivaller hakkında ortak bilgi ve deneyim oluşturmaktır. Dolayısıyla çeşitli festivallerin farklılıkları, benzerlikleri, zorlukları ve kolaylıkları hakkında bilgiler toplanmıştır. Bu bilgilerden elde edilen sonuçlar ile festivaller arası iletişimi düzenlemek ve farklı ülkelerde düzenlenecek festivallere tecrübeleri aktarmak gibi hedeflere yoğunlaşmıştır (Democracy Festivals Association, t.y.g). Sonuç olarak; 2017 yılında Demokrasi Festivalleri Birliği, demokrasi festivallerinin düzenleyici bir yapılanması olarak ortaya çıkmıştır. Holm birliğin başkan yardımcısı olurken Danimarka’da yürütülen festivalin organizatörlerinden Zakia Elvang

ise birliğin başkanı olarak göreve başlamıştır. 2019 yılı itibariyle ise yukarıda incelenen 9 demokrasi festivali birliğin üyesidir.

Demokrasi Festivalleri Birliği kurulduğu tarihten itibaren amaçlarını geliştirerek demokrasiye katkı sağlamayı sürdürmektedir. Bu bağlamda; birliğin internet sitesinde amaçlar kapsamında edindiği görevler ana hatlarıyla şu şekilde sıralanmaktadır (Democracy Festivals Association, t.y.ğ):

- Mevcut demokrasi festivalleri ve organizatörleri arasındaki bağlantıyı sağlamak.
- Demokrasi festivalleri arasındaki ortak projeleri, girişimleri ve fonları desteklemek.
- Festivaller arasındaki bilgi alışverişinin sürekliliğini ve festivallerin gelişimini desteklemek.
- Yeni ülkelerin ve organizatörlerin demokrasi festivalleri düzenlemesine yardımcı olmak.
- Demokrasi festivallerinin uluslararası alanda temsilcisi ve savunucusu olarak hareket etmek.
- Katılımcı demokrasinin geliştirilmesi için daha geniş bir kitleye ilham vermek.

Demokrasi Festivalleri Birliği, yukarıda verilen amaçlar ve görevler doğrultusunda demokrasi festivallerinin tasarım aşamasındaki planlamasını bir çalışma ile ortaya koymuştur. Elvang'a göre; toplumlar demokrasi kültürünün ve festivallerin gelişimini etkileyen tarihsel anlamda farklı yollar izlemektedir. Ancak bireylerin siyasal sürece aktif bir şekilde katılmaları halinde, katılımcı demokrasinin gücüne olan inanç festivallerin tüm organizatörleri için ortak bir zemini temsil etmektedir (Buhl, Elvang ve Wolff, t.y.: 3). Bu bağlamda; birliğin demokrasi festivalleri organizasyon tasarımı hem devam eden hem de yeni festival girişimleri için kılavuz niteliğindedir. Bahsi geçen tasarım 10 ana başlıktan oluşmaktadır.

Demokrasi festivallerinin tasarımı aşamasında ilk başlık amaç ve stratejileri kapsamaktadır. Dolayısıyla amaç ve stratejiye yönelik kriterler sıralanmıştır. Buna göre; öncelikle, demokrasi festivalinin her kesimi kucaklayan bir yapıya sahip olması gerekmektedir. Festivaller katılımcı demokrasi ve toplumsal fayda için çalışmak durumundadır. Festivallerin katılımcılar için ücretsiz olması beklenmektedir. Festivaller gerçek bir festival havasında olmalı, gergin bir atmosferden uzak durulmalıdır. Konuşmalara ve farklı fikirler arasında diyalog kurulmasına odaklanılmalıdır. Tasarımın ikinci başlığı katılımcılar ile ilgilidir. Bu başlık altında geniş bir katılımcı yelpazesi için uzmanların, bireylerin, medyanın, organizatörlerin, çeşitli örgütlerin, lobilerin, politikacıların, aktivistlerin, gönüllülerin, şirketlerin ve şirket yöneticilerinin dengeli bir şekilde katılımlarının önemine dikkat çekilmektedir (Buhl, Elvang ve Wolff, t.y.: 5-6).

Demokrasi festivalleri tasarımının üçüncü başlığı festivallerin program ve içerikleri ile ilgilidir. Bu bağlamda; program ve içerik organizatörlerin festivali ne derece yönlendirmek istedikleri ile doğru orantılıdır. Dolayısıyla program ve içerik festivaller arasında değişiklik göstermektedir. Ancak birlik, dengeli ve geniş bir programın olmasını önermektedir. Örneğin; sadece belirli yaş grupları, belirli siyasal gruplar ya da belirli cinsiyetler üzerinden değil olabildiğince kapsamlı ve geniş katılım ile tespit edilmiş programların tercih edilmesi oldukça önemlidir. Aynı durum konular için de geçerlidir. Belirli konularda

saplanıp kalmaktan ziyade konu çeşitliliğine gidilmesi festivallerin bir gerekliliği olarak sunulmaktadır. Bir diğer başlık etkileşim konusunu kapsamaktadır. Bu bağlamda; aktif katılımın sağlanması için etkileşimin yüksek tutulması önerilmektedir. Buna bağlı olarak, farklı etkileşim modelleri örnek olarak sunulmaktadır. Bunlardan bazıları; politik mizah gösterileri, seminerler, spor faaliyetleri, paneller, konser, tiyatro vb. faaliyetlerdir. Bu tarz etkileşim modelleriyle katılımcılar arasında bir bağ oluşturulması ve daha aktif katılımın sağlanması amaçlanmaktadır (Buhl, Elvang ve Wolff, t.y.: 7-8).

Demokrasi Festivalleri Birliği'nin önerilerine göre demokrasi festivalleri organize edilirken dikkat edilmesi gereken beşinci konu başlığı, festivalin yapılacağı konum ile ilgilidir. Buna göre, festival yapılacağı yer özenle seçilmelidir. Örneğin; festivalin gerçekleştirildiği ülkenin başkenti ile yakın konumda olması, kente ulaşım imkanlarının gelişmiş olması, kentteki konaklama imkanlarının yeterli kapasiteye sahip olması ve katılımcılara maliyetinin olabildiğince az olması festivale katılımı artıracak özellikler olarak sıralanmaktadır. Aynı zamanda festivalin gerçekleşeceği konumda katılımcıların çeşitliliği ve festivali içselleştirmeleri yine konum bağlamında ele alınmaktadır. Bir başka konu başlığında ise yine konumla ilgili olarak, altyapı imkanlarının gelişmiş olması beklenmektedir. Sayıları binlerle ifade edilen şekilde katılımın görüldüğü bu organizasyonların yapıldığı yerlerde katılımcıların her türlü temel ihtiyacını karşılayabileceği bir altyapının olması, birlik tarafından gereklilik olarak vurgulanmaktadır (Buhl, Elvang ve Wolff, t.y.: 9-10).

Festivaller kapsamında gerçekleşmesi beklenen bir diğer konu festival ile katılımcılar arasındaki iletişimi kapsamaktadır. Bu bağlamda; festivalin sadece festival sürecince değil geriye kalan zamanlarda da toplumla iletişimde olması beklenmektedir. Bu durumda geleneksel medya ve sosyal medya gibi iletişim kanalları önemli rol oynamaktadır. Diğer başlık ise festivallerin organizasyon süreçleri ve organizatörleri ile ilgilidir. Birlik tarafından her iki anlamda da herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir. Dolayısıyla organizatörler, organizasyon kurulları, paydaşlar ya da sponsorlar festivalin yapılacağı ülkenin yasalarına uygun şekilde çeşitli aktörleri kapsayabilmektedir. Festivallerin tasarımına ilişkin dokuzuncu başlık festivallerin nasıl finanse edileceği konusunu ele almaktadır. Birliğin bu konuda da doğrudan bir tavsiyede bulunmadığı fakat konuya ilişkin çerçeve çizdiği görülmektedir. Ülkeden ülkeye değişen kanuni uygulamaların varlığı bu durumu etkilen başlıca faktörlerden bir tanesidir. Bu bağlamda festivallerde sponsor desteği, belediye desteği ya da reklam alımları gibi uygulamalara gidilmektedir. Örneğin; Finlandiya'da gerçekleşen festivalde reklamlara izin verilirken Letonya ve Estonya'da gerçekleşen festivallerde böyle bir izin söz konusu değildir. Son olarak; festival kapsamında sürdürülebilirlik önemli bir kriter olarak yer almaktadır. Dolayısıyla festivallerin ekonomik, çevresel ve sosyal açıdan sürdürülebilir olması birliğin ortaya koyduğu gereklilikler arasındadır (Buhl, Elvang ve Wolff, t.y.: 13-15).

Demokrasi Festivalleri Birliği, festivallerin tasarımı aşamasında üye ülkelerde gerçekleşen festivallerde edinilen bilgi ve tecrübeleri kullanmaktadır. Bu bağlamda, üyelerinin festivalleri organizasyon aşamasından çözüm ve sonuç kısmına kadar destekleyen çerçeveyi onlara destek olarak

sunmaktadır. Bahsi geçen konu başlıklarının her biri küresel yönetim bağlamında değerlendirilen konular iken bir demokrasi ortamının yaratılması sürecine öncülük etmesi ayrıca önem taşımaktadır. Bu yönüyle küresel yönetimin, demokrasinin ve siyasal katılımın sağlam bir zeminde ilerlemesine katkı sağlamaktadır.

Demokrasi Festivalleri Birliği'nin küresel yönetim, demokrasi ve siyasal katılıma katkıları, ilk kez gerçekleşmesi planlanan festivaller için oldukça önemlidir. Konuların hassas olması dolayısıyla festivallere ilişkin paylaşılacak en küçük bilgi dahi bu festivallerin gelişimini büyük oranda etkileme gücüne sahiptir. Bu bağlamda; Somali, Moldova, Polonya, Gürcistan ve ABD'de demokrasi festivallerinin gerçekleşmesine yönelik çabaların sürdüğü belirtilmektedir. Ayrıca Hollanda, Grönland, Ukrayna, Kenya, Nepal, Güney Kore ve Türkiye 2019 yılındaki girişimleri nedeniyle "Demokrasi Festivalleri Birliği'ne üye olması muhtemel ülkeler" olarak tarif edilmektedir.

Demokrasi Festivalleri Birliği'nin küresel yönetimin, demokrasinin ve siyasal katılımın yaygınlaşmasına yönelik katkılarını Türkiye'de gerçekleşmesi planlanan festivalin başlangıç aşamasında görmek mümkündür. Bilimsel Araştırma Projesi⁵ olarak ilk kez 2020'de Eskişehir'de "Dinleme, Diyalog, Dayanışma (3D)" ismiyle gerçekleşmesi planlanan⁶ bu festivalin fikir sahibi olan Akdemir, projesiyle ilgili olarak Demokrasi Festivalleri Birliği ile iletişime geçmiştir. Bu iletişim vasıtasıyla, Demokrasi Festivalleri Birliği hem proje hakkında bilgilendirilmiş hem de projeye katkılarının ne olacağı yönünde bilgi edinilmiştir. Bu bağlamda; Demokrasi Festivalleri Birliği, 3D Festivali ile ilgili başlangıç aşamasında sunabileceği yardımları dört ana başlık altında toplamıştır. Bunlardan ilki, demokrasi festivalinin oluşturulması aşamasında bilgi ve tecrübe alışverişidir. İkincisi, benzer görüşteki insanlarla uluslararası bir ağ oluşturulmasına yardımcı olmaktır. Üçüncüsü, yatırım ortaklığı ve finans gibi konularda uluslararası kurumlarla sağlanacak iletişim konusunda danışmanlık etmektir. Dördüncüsü ise birliğin sosyal medya kanalları aracılığıyla festivalin potansiyel katılımcılara duyurulmasıdır (Akdemir, kişisel iletişim: Aralık 2019).

Birliğin sosyal medya kanalları aracılığıyla 3D Festivali hakkında potansiyel katılımcıları bilgilendirme yönünde gösterdiği yardım küresel yönetim, demokrasi ve siyasal katılımın yayılması açısından oldukça önemlidir. Örneğin; Akdemir, Finlandiya'da 2017 yılında gerçekleşen festival hakkında MTV tarafından 22 saat yayın yapıldığını, sosyal medya ağları üzerinden yaklaşık 50 yayın sağlandığını ve bu yayınların yaklaşık 1,9 milyon kişiye ulaştığını belirtmektedir. Benzer şekilde, Danimarka'da 2017 yılında gerçekleşen festivale dair Danimarka ulusal ve yerel medyasında 514 haber yapılmıştır. Buna ek olarak dijital haber bültenleri yayınlanmakta ve uluslararası alana sunulmaktadır (Akdemir, 2019: 94, 98). Festivallerin üst yapılması olarak Demokrasi Festivalleri Birliği de bu

⁵Bahsi geçen bilimsel araştırma projesi, fikir aşamasından organizasyon aşamasına kadar tüm süreçleriyle Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Erhan AKDEMİR'in projesidir.

⁶Bahsi geçen festival 2020 yılı itibarıyla görülen Covid-19 sebebiyle ileri bir tarihe ertelenmiştir.

imkanların tamamından çeşitli aşamalarda faydalanmaktadır. Buna ek olarak birliğin kurum olarak yönettiği internet sitesi, sosyal medya kanalları ve çeşitli dijital yayınları da mevcuttur⁷. Örneklerden anlaşılacağı üzere küresel yönetim, demokrasi ve siyasal katılımın geniş alanlara yayılması açısından geleneksel medya ve sosyal medya araçları oldukça etkilidir. Dolayısıyla, birlik bu kanalları kullanarak katkısını üst seviyeye taşımaktadır.

Sonuç

Küreselleşmenin her konuda görünür bir hal aldığı 1990'lı yılların başından itibaren herhangi bir konuda yönetime katılma anlayışı da paralel bir şekilde gelişim göstermiştir. Yüzyıllar öncesine dayanan demokrasi geleneği zamana, mekana ve toplumlara göre değişiklik gösterse de siyasal katılım belirli düzeylerde demokrasinin bir gereği olarak devam etmiştir. Diğer yandan tek taraflı bir karar alma sürecini temsil eden yönetim anlayışından, yönetenin ve yönetilenin karar alma sürecine dahil olduğu yönetim anlayışı giderek yaygın hale gelmiştir. Bir başka ifadeyle; küresel yönetim demokrasi ile demokrasi ise yüksek düzeyde siyasal katılım ile birlikte düşünülür hale gelmiştir. Bu bağlamda; yöneten ile yönetilen arasındaki ayırım giderek daha dar bir zemine yerleşmiştir. Yöneten açısından düşünüldüğünde, yönettikleri topluma kendilerini ifade etmenin yanı sıra yönetilenlerin taleplerini dinleme fırsatını da yakalamışlardır. Yönetilenler açısından düşünüldüğünde ise karar alma sürecine katılma, taleplerini iletme, fikir alışverişinde bulunma vb. olanaklar elde edildiği görülmektedir. Dolayısıyla, küresel yönetim açısından siyasal katılımın olabildiğince geniş bir zemine yayılması oldukça önemlidir.

1968 yılında İsveç'te siyasal bir aktör tarafından gerçekleştirilen konuşma, zaman içinde farklı siyasal aktörlerin kendilerini ifade ettikleri bir gelenek haline gelmiştir. Sonraları ise sadece yönetenlerin değil, fakat aynı zamanda yönetilen toplumun da fikirlerini söylediği, farklı fikirleri dinlediği, taleplerini ilettiği kısaca yönetime katıldığı bir festival halini almıştır. 2000'li yıllardan itibaren bu festival İsveç ile sınırlı kalmamış, İskandinav ülkelerine ek olarak Baltık ülkeleri de benzer festivalleri gerçekleştirmeye başlamıştır. Son olarak 2018 yılında Belçika'da da benzer bir festival gerçekleşmiştir. Bu festivallerde yerel, bölgesel ve küresel düzeydeki meseleler görüşülmüş ve çözüm aranmıştır. Ayrıca bu festivaller siyasal aktörlerin ve yönetilenlerin katıldığı bir festivalden öte farklı konularda uzmanlar, iş insanları, aktivistler, sivil toplum kuruluşları vb. toplumun her kesiminden katılımın gerçekleştiği bir hal almıştır. Dolayısıyla bu festivaller aracılığıyla küresel yönetime katkı sağlanmış, demokrasi ve siyasal katılım bilinci oluşturulmuştur.

2017 yılında, bahsi geçen festivallerin yararlarının ne olduğu, festival sırasında ne gibi zorluklar yaşandığı, festivallerin organizasyon süreci ve fikir aşaması, finansal meseleler, festivallerin yaygınlaştırılması gibi konular üzerine düşünülmesi amacıyla bu konular üzerine araştırma yapılması

⁷Demokrasi Festivalleri Birliği ile ilgili her türlü bilgi, yayınlara ulaşım ve iletişimin sağlanması için birliğin internet sitesinden faydalanılabilir. Bkz. (Democracy Festivals Association, t.y.h).

gereği duyulmuştur. Bu araştırmalar sonucunda ise festivallerin fikir alışverişinde bulunabileceği bir üst yapılanmanın gerekliliği tespit edilmiştir. Tam da bu noktada, çalışmanın konusu olan, Demokrasi Festivalleri Birliği'nin kurulduğunu görülmektedir. Demokrasi Festivalleri Birliği; festivaller arasında fikir alışverişi sağlamak, organizasyonlara danışmanlık yapmak, ortak çalışmalar yapılmasına zemin hazırlamak ve demokrasiyi yaygınlaştırmak gibi amaçlarla kurulmuş bir birliktir. Bu bağlamda; çalışmada vurgulandığı üzere birlik, festivaller hakkında toplu istatistik sağlamak ve analiz yapmak, festivallere çerçeve programlar önermek, organizasyonların her aşamasında yardım sağlamak, demokrasi ve siyasal katılımı görünürlüğünü artırmak yoluyla yaygınlaştırmak gibi özellikleri nedeniyle küresel yönetime katkı sağlamaktadır. Demokrasi Festivalleri Birliği'nin çalışmalarıyla, demokrasi festivalleri birbirleriyle uyumlu bir şekilde çalışır, birbirlerinin tecrübelerinden faydalanır hale gelmiştir. 2019 yılı itibarıyla farklı coğrafyalarda demokrasi festivali gerçekleştirme yönündeki girişimler de yine Demokrasi Festivalleri Birliği'nin küresel yönetime katkıları olarak değerlendirilmelidir.

Demokrasi Festivalleri Birliği'ne ilişkin makalede yer alan tespitlerin yanı sıra, festivallerin ve ardından küresel yönetişimin daha fazla yaygınlaşabilmesi için bazı önerilerde bulunmak mümkündür. Öncelikle, bu makale, bahsi geçen festivallerin akademik anlamda incelenmesi açısından ilk çalışmalar arasında yer almaktadır. Dolayısıyla, bu gibi akademik çalışmalara kapsamlı bilgi temini, nitelik ve nicelik açısından gelişim için teşvik, eğitim programları, çeşitli mecralarda tanıtım vb. faaliyetlerin özenli bir biçimde geliştirilmesi küresel yönetişimin yaygınlaşmasını da beraberinde getirecektir. Bunun yanı sıra küresel ve bölgesel uluslararası örgütler ile yapılacak işbirlikleri, bu festivallerin güçlenmesine yol açacaktır.

Kaynakça

- Akdemir, E. (2019). *Avrupa Birliği Ülkelerinde Siyasal Katılım Platformları: Roller ve Amaçları*. Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Aydın, A. (2019). Siyasal Katılım Araçları Üzerinden Merkezi ve Yerel Düzeydeki Katılımın İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10 (2), 395-400.
- Çevikbaş, R. (2008). Yerel Yönetimlerde Siyasal Katılım. *Türk İdare Dergisi*. Aralık, 80 (461), 71-97.
- Heywood, A. (2013). *Küresel Siyaset*. (Çev: N. Uslu ve H. Özdemir). Ankara: Adres Yayınları.
- Kahraman, A. B. (2011). *Siyasal Katılımın Sosyolojik Analizi*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Kışlalı, A. T. (2018). *Siyasal Sistemler: Siyasal Çatışma ve Uzlaşma*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Sinclar, T. J. (2016). *Küresel Yönetişim*. (Çev: H. H. Orhon Özdağ). İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınevi.
- Thukydides. (2019). *Peloponnesos Savaşları*. (Çev: F. Akderin). 3. Baskı. İstanbul: Belge Yayınları.

İnternet kaynakları

- Almedalsveckan. (2019). *Almedalen Week*. <https://almedalsveckan.info/english>. Erişim Tarihi: 27.12.2019.
- Almedalsveckan. (2020). *Almedalen Week 2021*. <https://www.almedalsveckan.info/talare>. Erişim Tarihi: 04.01.2021.
- Almedalsveckan. (t.y.). *Almedalsveckan 2020*. <https://program.almedalsveckan.info/talare>, Erişim Tarihi: 27.12.2019.
- Arendalsuka. (t.y.). *Welcome to Arendalsuka*. <https://arendalsuka.no/1219>. Erişim Tarihi: 04.01.2021.
- Arvamusfestival. (t.y.a). *About the Festival*. <https://www.arvamusfestival.ee/en/about-the-festival/>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- Arvamusfestival. (t.y.b). *Opinion Festival in English*. <https://www.arvamusfestival.ee/en/opinion-festival-in-english/>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- Buhl, A., Elvang, Z. ve Wolff, M. (t.y.). *Democracy Festivals Design Dimensions*. https://static1.squarespace.com/static/5ca46d3434c4e242889adff5/t/5cafcfcb104c7bb6a645dec/1555025875681/DF_Designdimension+Komp.pdf. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- BUTENT! Diskusiji Festivalis. (t.y.). *Discussion Descriptions*. <https://diskusijufestivalis.lt/#programa-old>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- Democracy Festivals Association. (t.y.a). *Suomiareena*. <https://democracyfestivals.org/suomiareena>, Erişim Tarihi: 04.01.2021.
- Democracy Festivals Association. (t.y.b). *Folkemodet, The People's Meeting*. <https://democracyfestivals.org/folkemdet>. Erişim Tarihi: 27.12.2019.
- Democracy Festivals Association. (t.y.c). *ARENDALSUKA, Arendal Week*. <https://democracyfestivals.org/arendalsuka>. Erişim Tarihi: 27.12.2019.

- Democracy Festivals Association. (t.y.ç). *Arvamusfestival, Opinion Festival*. <https://democracyfestivals.org/arendalsuka-1>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- Democracy Festivals Association. (t.y.d). *racy Festivals Association. (t.y.d). LYSA*. <https://democracyfestivals.org/lisa>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- Democracy Festivals Association. (t.y.e). *BUTENT!, Discussion Festival*. <https://democracyfestivals.org/btent>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- Democracy Festivals Association. (t.y.f). *Jubel, European Democracy Festival*. <https://democracyfestivals.org/btent-1>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- Democracy Festivals Association. (t.y.g). *Methods for Democracy Festivals*. <https://democracyfestivals.org/new-page-1>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- Democracy Festivals Association. (t.y.ğ). *Our Mission*. <https://democracyfestivals.org/about>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- Democracy Festivals Association. (t.y.h). <https://democracyfestivals.org/>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- European Commission. (2019). *Birstonas, Lithuania – Festival of Discussions BUTENT! (Makes Sense!)*. <https://ec.europa.eu/migrant-integration/event/birtonas-lithuania-festival-of-discussions-btent-makes-sense>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- Folkemoedet. (t.y.a). *Folkemodet – The People’s Democratic Festival*. <https://folkemoedet.dk/en/>. Erişim Tarihi: 27.12.2019.
- Folkemoedet. (t.y.b). *Folkemodet – Main Page*. <https://folkemoedet.dk/>. Erişim Tarihi: 04.01.2021.
- Jubel Festival. (t.y.). *The Concept*. <https://www.jubelfestival.com/>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- LAMPA. (t.y.). *The Rules of Conversation*. <https://www.festivalslampa.lv/en/festival/about-festival>. Erişim Tarihi: 28.12.2019.
- LYSA. (2020). *Description 2021*. <https://www.lysa.is/einrada-akvardanir-mikil-vonbrigdi/>. Erişim Tarihi: 04.01.2021.
- Sorensen, M. S. (2018). Where Danes Butt Heads (Politely) With Their Leaders. *The New York Times*, 23rd June, <https://www.nytimes.com/2018/06/23/world/europe/denmark-democracy-folkemodet.html>. Erişim Tarihi: 27.12.2019.
- SuomiAreena. (t.y.). *This is SuomiAreena*. <https://suomiareena.fi/in-english#gs.o2dmex>. Erişim Tarihi: 27.12.2019.
- TDK Sözlükleri. (t.y.). *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 04.01.2021.
- The Economist. (2019). *Why Democracy Festivals, A Staple in Northern Europe, Are Spreading*. 9th September. <https://www.economist.com/prospero/2019/09/09/why-democracy-festivals-a-staple-in-northern-europe-are-spreading>. Erişim Tarihi: 27.12.2019.